

N:o 23.

Ank. till Riksd. kansli den 28 febr. 1908 kl. 4 e. m.

*Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring i 11 § af lagen
angående äganderätt till skrift.*

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, n:o 45, har herr *K. J. Warburg* anfört följande:

»Lagen angående äganderätt till skrift innehåller i sin 11 § bl. a. en bestämmelse att såsom *eftertryck* icke må anses, om delar af skrift eller, där den är af ringa omfång, hela skriften intages i sådan, ur flera arbeten hemtad samling, som göres för att tjäna till bruk vid gudstjänst eller *vid den elementära undervisningen i läsning, musik eller teckning eller till historisk framställning.*

Det berättigade i detta stadgande skall icke bestridas, äfven om fara visat sig att man under den skyddande förklädnanden af »läsebok» i större utsträckning kan företaga eftertryck af vittra skrifter. Däremot synes man kunna begära, att, därest exempelvis en läseboksutgifvare författar eller låter författa särskilda, enkom för hans läsebok afsedda uppsatser, dessa icke utan vidare få utnyttjas af en annan läseboksutgifvare. Fall hafva förekommit då detta i icke ringa mån varit förhållandet och där sålunda den ene läseboksutgifvaren begagnat sig af den andres arbete på mindre lojalt sätt. För att förekomma upprepan- det häraf synes en omredigering af 11 paragrafen andra och tredje styckena vara af nöden, och tillåter jag mig föreslå, att Riksdagen ville för sin del besluta följande förändrade lydelse af dessa stycken:

Icke heller må såsom eftertryck anses, att i musikaliskt arbete ord aftryckas såsom text eller att delar af tryckt skrift eller, där den är af ringa omfång, hela skriften intages i sådan, ur flera arbeten hämtad samling, som göres för att tjäna till bruk vid gudstjänst eller vid den elementära undervisningen i läsning, musik eller teckning eller till historisk framställning, dock må hvad nu sagts icke gälla — i fråga om

Bih. till Riksd. Prot. 1908. 7 Saml. 21 Häft. (N:o 23).

för den elementära undervisningen afsedd samling — där skriften är författad enkom i ändamål att intagas i dylik samling samt detta vid skriftens offentliggörande uttryckligen utsatts.

Då annans skrift, efter hvad i denna § medgifves, begagnas, skall författaren uppgifvas, såframt hans namn finns å skriften utsatt.»

Afsikten med det i 11 § af lagen angående äganderätt till skrift den 10 augusti 1877 uttalade undantaget från bestämmelserna om eftertryck är att icke genom ett för strängt tillämpande af regeln om författares uteslutande rätt till sitt verk skapa hinder för den allmänna bildningens och den vetenskapliga forskningens berättigade anspråk på att få tillgodogöra sig ett litterärt eller musikaliskt alster. Dessa anspråk få dock icke öfver höfvan utsträckas, så att de lända till författarens skada eller menligt inverka på hans alstringslust. Särskildt i vårt land med dess ofta öfverklagade brist på goda, populära framställningar till tjänst för den bildningssökande ungdomen och för undervisningen synes det vara en angelägen sak, att rättsreglerna i det förevarande afseendet äro så afvägda, att de icke genom att obehörigen inskränka författarerätten afhålla goda författare från att ägna sig åt författareskap af nyssnämnda art.

I förevarande motion har uppmärksamheten riktats på ett förhållande, som ur nyssnämnda synpunkt synes mindre tillfredsställande.

Enligt den nuvarande lydelsen af förenämnda § kan nämligen ett i sådan samling, som i paragrafen afses, intaget själfständigt arbete obehindradt eftertryckas i annan liknande samling. Motionärens förslag innebär nu, att, om samlingen är afsedd för den elementära undervisning, hvarom i paragrafen talas, nämligen i läsning, musik eller teckning, och det däruti intagna arbetet är författadt enkom för att intagas i samlingen, samt detta vid arbetets offentliggörande uttryckligen utsatts, författaren eller utgifvaren bör vara skyddad med afseende å rätten till arbetet. I detta fall har motionären funnit det oriktigt, att författaren eller utgifvaren frånhändes den rätt till skriften, som, om den allmänna regeln i fråga om äganderätt till skrift gällde, skulle tillkomma dem.

Utskottet för sin del kan icke annat än biträda denna motionärens mening; och synes utskottet genom den af motionären föreslagna lagändringen en olägenhet blifva afhjälpt, som lagstiftaren knappast torde hafva förutsett. Icke heller synes genom ett uppehållande i detta fall af förbudet mot eftertryck det intresse blifva kränkt, som den ifrågasvarande paragrafen af förenämnda lag afser att tillgodose.

Endast i formuleringen af motionärens förslag har utskottet vidtagit förändring.

På grund af hvad sålunda förekommit, får utskottet hemställa,

att Riksdagen, med anledning af förevarande motion, måtte för sin del besluta, att 11 § i lagen angående äganderätt till skrift den 10 augusti 1877 skall erhålla följande förändrade lydelse:

Förbudet mot eftertryck må ej utgöra hinder att vid författandet af nytt, i det väsentliga själfständigt arbete begagna tryckt skrift på det sätt, att ordagrant eller i sammandrag anföras delar däraf, som åberopas till bevis eller upptagas till granskning, belysning eller ytterligare bearbetning.

Icke heller må såsom eftertryck anses, att i musikaliskt arbete ord aftryckas såsom text eller att delar af tryckt skrift eller, där den är af ringa omfång, hela skriften intages i sådan, ur flera arbeten hämtad samling, som göres för att tjäna till bruk vid gudstjänst eller vid den elementära undervisningen i läsning, musik eller teckning eller till historisk framställning, dock må hvad nu sagts icke gälla, där skriften är författad enkom i ändamål att intagas i sådan för den elementära undervisningen afsedd samling, som nyss nämnts, samt förbehåll mot eftertryck blifvit gjordt vid skriftens början.

Då annans skrift, efter hvad i denna § medgifves, begagnas, skall författaren uppgifvas, såframt hans namn finnes å skriften utsatt.

Stockholm den 28 februari 1908.

På lagutskottets vägnar:

ERNST TRYGGER.

Herr *Widén* har begärt få här antecknadt, att han icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.
